

Täysistunto

Torstai 27.6.2019 klo 12.02—17.43

3.1. Suullinen kysymys al-Holin leirillä olevista Suomen kansalaisista (Ville Tavio ps)

Suullinen kysymys SKT 1/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäinen kysymys, perussuomalaisten eduskuntaryhmä. Edustaja Tavio, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Viimeisten viikkojen aikana suomalaisia ovat puhuttaneet syyrialaiselle al-Holin leirille joutuneet Suomen kansalaiset. Kyse on Isisin kalifaattiin vapaaehtoisesti matkustaneista naisista ja heidän lapsistaan. Suurin osa naisista on tietävästi maahanmuuttajataustaisia, loput kantasuomalaisia käännynnäisiä.

Nykyisen lainsäädännön mukaan Suomen kansalaista ei voida estää palaamasta kotimaahansa. Kysymys kuuluukin: Aikooko hallitus ryhtyä aktiivisesti edistämään leirillä olevien ihmisten paluuta Suomeen? Käytetäänkö veronmaksajien rahaa siihen, että verenhimoisen islamilaisen kultin kannattajat saadaan takaisin Suomeen? Tämä sotii suomalaisen oikeustajua vastaan. Perussuomalaiset vaativat hallitukselta suoran vastauksen. Ei kai hallitus aio mitenkään tukea naispuolisten Isis-terroristien paluuta Suomeen?

16.02 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri kuten edustaja Tavio sanoi, niin valitettavasti kaikkien annettujen ohjeiden vastaisesti Suomesta on lähtenyt Isisin kalifaattia tukemaan ihmisiä, matkustussuosituksen vastaisesti ja tilanteissa, joissa Isis on leimattu terroristijärjestöksi.

Nyt ollaan tilanteessa, jossa kansainvälinen yhteisö on päässyt tavoitteeseensa eli on pystynyt lyömään tämän Isisin, joka syyllistyi monenlaisiin hirmutekoihin, ja nyt siitä on kahdenlaisia seurausvaikutuksia. Toinen on se, että meillä on näitä Isis-taistelijoita ilmeisesti noin 7 000 alueen vankiloissa ja meidän pitää jollain tavalla tukea alueen maita ja hallintoja siinä, että saadaan oikeudenmukainen oikeudenkäynti näille taistelijoille. Samaan aikaan on sitten leireissä ainakin noin 10 000 sellaista naista ja lasta, jotka ovat olleet Isis-alueella tukemassa Isisiä.

Hallitus selvittää tietysti tällaisten ihmisten kohdalla, mitä apua mahdollisesti tarvitaan. Siellä on paljon lapsia, pieniä lapsia, joiden tilanne on erittäin huolestuttava, ja mikäli tällaiset ihmiset hakeutuvat [Puhemies koputtaa] sitten Suomen konsulaattiin jossakin, niin suomalaisina he saavat tietysti palata maahan. [Ben Zyskowicz: Mutta sitä ei kysytty!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri siihen tarvitaan hallitukselta nyt selkeät toimenpiteet, miten toimitaan, jos sieltä palaa näitä naispuolisia terroristeja ja heidän lapsiaan. Perussuomalaisen mielestä lapset tulee ottaa välittömästi huostaan. Se on ihan ensimmäinen seikka. Täytyy pohtia muutenkin sitä, onko tässä oikeasti jotakin muuta tehtävissä, koska kyllähän nämä palaavat terroristit ovat selkeä turvallisuusuhka Suomelle, myös ne teini-ikäiset lapset, jotka sitten suomalaisiin koululuokkiin laitetaan.

Täytyy nyt huomata, että yksikään Euroopan maa ei ole pyrkinyt aktiivisesti auttamaan kansalaisiaan tuolta al-Holista palaamaan, ja myöskään Suomen ei siksi pidä ryhtyä aktiivisesti auttamaan näitten terroristien paluuta.

Perussuomalaiset esittävät, että me muutamme lakia niin, että Suomen kansalaisuuden saaminen vaikeutuu ja että kaksoiskansalaisuus voidaan perua, jos henkilö liittyy terroristijärjestykseen. Ennen kaikkea islamistien oleskelu täällä Suomessa ja pääsy Suomeen [Puhemies koputtaa] täytyy tehdä vaikeaksi harjoittamalla maahanmuuttopolitiikkaa. Aikooko hallitus mitenkään puuttua siihen, niin ettei Suomi rupea toimimaan terroristien turvasatamana?

16.05 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvon puheenjohtaja! Kiitos edustaja Taviolle. [Oikealta: Puhemies!] — Puhemies! — Kysymys siitä, miten Suomi yli-päättään suhtautuu maahanmuuttopolitiikkaan, on laajempi kysymys. Siinä on kysymys siitä, miten ihmisoikeuksia toteutetaan. Sitten kun tullaan kysymykseen tästä nimenomaisesti leirikysymyksestä, niin yhtä aikaa on sovittava yhteen ihmisoikeudet ja toisaalta kaikki turvallisuuskäsitteet. Tässä hallitus nimenomaan paraikaa kerää tietoa mahdollisimman monilta asiantuntijoilta. Sen me tiedämme jo tällä hetkellä, että siellä olot ovat vankilamaiset: siellä on kuumuutta, kuivuutta, väkivaltaa, rikollisuutta, montaa muuta.

Suomella on kansainväliset velvoitteet, ihmisoikeussopimukset. Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa Suomea ihan kaikkien lasten osalta laittamaan lapsen edun edelle, ja sitä kautta nyt selvitetään yhdessä hallituksena ratkaisuja, miten toimitaan.

16.06 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen monta kertaa julkisuuteen todennut, että tämä on äärimmäisen hankala kysymys monessa suhteessa ja tässä pitää pystyä yhdistämään, niin kuin sisäministeri totesi äsken, toisaalta meitä velvoittavat sopimukset ja toisaalta sitten se, että Suomessa on turvallista elää. Näitten asioiden yhteensovittamiseksi haetaan nyt sellaista ratkaisua, joka tulee tyydyttämään suomalaisia ihan moraalisesti ja eettisesti mutta myöskin turvallisuuden näkökulmasta.

Tämä on asia, joka todennäköisesti edellyttää jokaisen henkilön osalta omaa erityistä arviointia, ei niin, että voisi tapahtua joku yleinen ratkaisu kaikkien näitten ihmisten osalta. Tarkoitan myös tietyllä tavalla lapsia tässä suhteessa. Arviointia täytyy toteuttaa yksilökohtaisesti, kun näitä päätöksiä sitten tullaan tekemään.

Pitää myös muistaa se, [Puhemies koputtaa] että yhtäkään näistä ihmisistä ei voi estää Suomeen tulemasta, jos he lähtevät, jollakin tavalla pääsevät pakoon sieltä leiriltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

16.07 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Riippumatta siitä, ovatko Isis-vaimot osallistuneet varsinaisiin rikoksiin vai onko heidän roolinsa ollut lähinnä keittää ruokaa ja synnyttää lapsia näille terroristeille, he kannattavat tällaista islamilaista kuoleman kulttia. Tämän kultin keskeinen tavoite on vääräuskoisten surmaaminen ja länsimaisen elämäntavan vastustaminen. Näistä kohdista kun lähdetään liikkeelle, niin on äärimmäisen riskialtista lähteä tuomaan aikuisia terrorismiin osallistuneita henkilöitä Suomeen.

Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt sitä, kun tiedetään, että tämän lisäksi on yli 200 Suomen kansalaista vuodessa, jotka joutuvat hätään ulkomailla — monet eivät saa edes terveydenhoitoa ja kamppailevat elämästään, koska ei ole rahaa päästä lääkäriin, kun on jollain tavalla mennyt pieleen suunnitelma siellä, kuten tälläkin hetkellä Thaimaassa eräällä henkilöllä, joka lähettelee meille monelle postia, että meinaa kuolla siellä, kun ei saa hoitoa — niin miten näiden terrorismiin osallistuneiden ihmisoikeudet ovat tärkeämpiä kuin näitten suomalaisten, jotka eivät aina välttämättä saa tarvitsemaansa apua, kun he hätään joutuvat ulkomailla. Onko teille tärkeämpää näiden ihmisten auttaminen, jotka [Puhemies: Aika!] terroristarkoituksessa ovat menneet pois maasta, vai niiden, jotka ovat vilpittömällä mielellä joutuneet ongelmiin?

16.09 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko, olette aivan oikeassa: mitä pitempään henkilö on jihadistisen propagandan piirissä, sitä enemmän se vaikuttaa hänen psyykeensä ja toimintatapoihinsa. Sen takia, niin kuin totesin äsken, tämä on erittäin hankala kysymys, jossa pitää pystyä yhdistämään ihmisoikeudet, kansainväliset sopimukset ja toisaalta sitten suomalaisten, Suomessa asuvien ihmisten turvallisuus, ja näin me tulemme tekemään tämän asian suhteen.

Meillä ei ole mitään tarkoitusta sellaista toimintaa lähteä tekemään, jossa näitä ihmisiä lähdetäisiin esimerkiksi konsulipalvelulain perusteella tuomaan Suomeen. Konsulipalvelulaki ei sovellu näihin tapauksiin, ei laisinkaan. [Ben Zyskowiec: Hyvä, no niin!] Konsulipalvelutapaus ei sovi myöskään siihen Thaimaassa asuvaan ihmiseen, joka on pyytänyt apua. [Ben Zyskowiec: Mitä ne oikeustieteilijät taas sekoilee?] Eli lähtökohta on se, että ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti näissäkin asioissa, ja niin kuin totesin, sillä tavalla, että tilannetta hahmotetaan aina yksilön näkökulmasta, sen yhden ihmisen näkökulmasta. [Jukka Gustafsson: Vastaus oli parempi kuin kysymys!]

16.10 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kyllä minusta ulkoministerin ja sisäministerin vastaukset olivat epämääräisiä. Tässä on todella vaikeita teknisiä asioita, kuten se, miten tunnistetaan, ketkä ovat aidosti suomalaisia, ketkä eivät, mitä tehdään ihmisille, jos tänne tulee esimerkiksi lapsia: heidän tarkkailunsa, lastensuojellinen ja antiradikalisointitoiminta. Sitten on myöskin puhtaasti periaatteellisia valintoja, ja sen takia edellinen hallitus valmistelussaan lähti selkeästi siitä, että ei ole perusteita tehdä poikkeuksellista evakuointioperaatiota näitä aikuisina itse terroristijärjestön riveihin matkustaneita kohtaan. Tämä periaatteellinen ratkaisu teidän pitäisi pystyä tekemään selkeästi ja nopeasti ja lähteä sitten näitä teknisiä asioita selvittämään.

Oletteko te tämän edellisen hallituksen aikana tehdyn lähtökohdan takana, jonka myös pääministeri Rinne ja muistaakseni myös puoluejohtaja Haavisto ennen eurovaaleja ten-teissä vahvistivat, vai oletteko te epämääräisen linjan takana, jossa edelleen mietitään sitä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

että tapauskohtaisesti myös aikuisia [Puhemies koputtaa] terroristijärjestöjen leipiin matkustaneita haettaisiin Suomeen? Selvä vastaus tähän.

16.11 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Edustaja Mykkänen, vastaus on täysin selvä: [Kokoomuksen ryhmästä: Loistavaa, hyvä!] Tässä tilanteessa emme harkitse mitään erityisiä evakuointitoimenpiteitä, mitään sellaisia, jotka perustuvat esimerkiksi konsulilainsäädäntöön. Ne eivät sovellu tähän nyt laisinkaan. Lähtökohta on se, että jokainen henkilö joudutaan arvioimaan sekä ihmisoikeussopimusten, kansainvälisten sopimusten näkökulmasta että myös turvallisuuskäytännön näkökulmasta erikseen, ja sitä kautta joudutaan tämä tilanne ratkaisemaan.

Minä toistan sen, mitä äsken sanoin: jos näistä ihmisistä joku lähtee leiriltä pois, pääsee irti sieltä leiriltä, ilmoittautuu jossain Suomen suurlähetystössä — heidän tulevat Suomeen, jos haluavat — sen jälkeen meidän täytyy toimia täsmälleen samalla tavalla, huolehtia tämän ihmisen tilanteen arvioinnin pohjalta siitä, että Suomessa säilyy turvallinen olosuhde ja noudatetaan ihmisoikeussopimuksia ja kansainvälisiä sopimuksia.

16.12 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että siellä leireillä olevat henkilöt, jotka ovat syyllistyneet mittaviin pahoihin tekoihin, saadaan myös vastuuseen näistä teoista ja mahdollisimman tehokkaasti. Koska ongelma on usean maan yhteinen, on esitetty, että tulisi tällainen kansainvälinen tuomioistuin, jossa näitä voitaisiin käsitellä ikään kuin yhteisesti ja samojen periaatteiden mukaisesti. Millä tavalla hallitus on edistänyt tai aikoo edistää tällaisen yhteisen erillistuomioistuimen perustamista?

16.13 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä kysymys edustaja Kaumalta. Suomi on tukenut tätä ajatusta hybridituomioistuimen muodostamisesta, joka tarkoittaisi sitä, että Irakissa ja Syyriassa paikalliset tuomioistuimet muodostaisivat sen perustan mutta saisivat sitten kansainvälistä tukea muun muassa kaikkien näiden asiakirjojen ja dokumenttien ja syyllisyyden osoittamisen kanssa. Sillä alueella tietysti on muodostunut tai muodostuu ongelmaksi yleensä tuomioistuinlaitoksen heikkous. Osa näistä hallinnoistahan on erillisiä kurdihallintoja, joissa ei ole kovin vakiintuneita käytäntöjä tämän suhteen, ja sitten on kuolemanrangaistuskysymys, joka on varmaan vaikea myöskin kansainväliselle yhteisölle. Mutta olemme tukeneet tätä ajatusta, että hybridituomioistuimet muodostettaisiin sille alueelle, ja tietysti nämä noin 7 000 taistelijaa, jotka siellä ovat vankeina, ansaitisivat tällaisen oikeudenkäynnin siellä.

16.14 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kysyä vastuuministeriltä: Minkälaista rajanvetoa olette miettinyt Isis-lasten kohdalla? Koskeeko palaamisoikeus kaikkia alle 18-vuotiaita, vaikka nuoret olisivat syyllistyneet terroritekoihin?

16.14 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tässä keskustelussa on nyt useampaan kertaan todettu, että ikään kuin nämä kaikki ihmiset olisivat syyllistyneet rangaistaviin tekoihin. Sitä me emme tiedä. Kukaan ei tiedä tällä hetkellä sitä, ovatko siellä kaikki syyllistyneet rangaistaviin tekoihin vai eivät. Sen takia välttäisin leimaamasta yhtäkään ihmistä nyt tässä tilanteessa, ennen kuin asiat on selvitetty. Mutta riski siihen, että on tapahtunut jotakin sellaista, joka edellyttää rikosoikeudellisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

toimenpiteitä, on olemassa, ja on hyvin todennäköistä, että ainakin osa näistä ihmisistä on syyllistynyt tekoihin, jotka — jos niistä pystytään näyttö esittämään — ovat rangaistavia. Tästä näkökulmasta tämä koskettaa siis Suomessa kaikkia, jotka ovat rikoslain alaisia, 15 vuodesta ylöspäin. Sen alapuolella olevat ihmiset ovat lastensuojelutoimenpiteiden piirissä — sitten kun he ovat Suomen lainkäytön piirissä. Tällä hetkellä siellä leirissä he eivät ole [Puhemies koputtaa] Suomen lainkäytön piirissä. He ovat paikallisen lainsäädännön piirissä, jos sellaista on.

16.15 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä keskustellaan siitä, onko näistä Isis-vaimoista osa osallistunut rangaistaviin tekoihin vaiko ei. Mutta eikö lähtökohtaisesti se, että menee terroristisen järjestön toimintaan mukaan, mene sinne tukemaan huoltotoimenpiteissä, valmistamaan ruokaa, olemaan läsnä siellä paikan päällä, ole terrorismin tukemista? Eikö se ole osallistumista terroristiseen toimintaan? [Sebastian Tynkkynen: Nimenomaan, kyllä, se on!] Entä eikö näiden henkilöiden kohdalla, jotka vievät omat lapsensa sellaiselle toiminnalle alttiiksi, tämä ole jo itsessään mahdollinen peruste lasten huostaan ottamiselle? Eikö se, että lapset tuodaan mukaan terroristisen järjestön toimintaan ja sillä tavoin altistetaan heidät tämäntyyppiselle aivopesulle ja todellakin että he itse ovat mukana terroristisessa toiminnassa, ole jo se peruste lähteä siitä lähtökohdasta, että nämä henkilöt tukevat terroristisen järjestön toimintaa? [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!]

16.16 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä totean tähän asiaan sillä tavalla, että ainakaan hallituksella ei ole tietoa siitä, miten nämä ihmiset, jotka nyt siellä leirillä ovat, ovat osallistuneet Isisin toimintaan tai mihinkään muuhunkaan toimintaan. [Välihuutoja oikealta] Me tiedämme, että näistä naisista jokainen on lähtenyt Suomesta tuolle alueelle ennen kuin sille alueelle lähteminen tehtiin Suomen rikoslaissa rangaistavaksi teoksi. Me tiedämme sen, tällä hetkellä. Se, mitä täytyy selvittää, on se, kuinka syvälle nämä ihmiset ovat tähän jihadistiseen toimintaan menneet mukaan, ja se vaikuttaa sitten siihen, kun he tulevat Suomen lainkäytön piiriin, miten asiaan suhtaudutaan. Tällä hetkellä meillä ei ole riittävästi tietoa näitten ihmisten osalta, ja niin kuin totesin, se tieto, mikä minulla on, on se, että kaikki ovat matkustaneet alueelle [Puhemies koputtaa] ennen kuin se säädettiin meillä [Puhemies koputtaa] rangaistavaksi teoksi.

16.18 Ben Zyskovicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä joutuu ihmettelemään suomalaisten eturivin oikeustieteilijöiden kantaa julkisuudessa, kun he väittivät, että Suomen hallituksella on yksioikoinen velvollisuus hakea nämä Suomen kansalaiset sieltä pois. Jos tämä johtuu meidän kansainvälisoikeudellisista velvoitteistamme, niin ihmettelen, eikö muilla samoihin sopimuksiin sitoutuneilla mailla ole samaa velvoitetta, koska yksikään EU-maa ei näitä omia aikuisiaan ole sieltä hakenut pois.

Toiseksi, kun viitataan oikeusvaltioon: mistä lähtien oikeusvaltio on tarkoittanut sitä, että aikuisilla ihmisillä ei ole mitään vastuuta omien tekojensa seurauksista? [Perussuomalaisten ryhmästä: Näin, hyvä!] Nämä ihmiset ovat sinne itse vapaaehtoisesti menneet. Pääministeri sanoo, että kaikki tapaukset pitää käsitellä yksilöllisesti. Sehän on totta. Kyse on siitä, ryhtyykö Suomen hallitus siinä tilanteessa, jos he Suomeen tulevat — jonne he toki saavat nykyisten lakien mukaan tulla, siitähän ei ole kyse — aktiivisiin omaehtoisin toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

miin tuodakseen nämä aikuiset ihmiset sieltä Suomeen. Kiitän pääministeriä yksiselitteisestä vastauksesta. Ei ryhdy, eikö totta?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastaako oikeusministeri Henriksson? [Ben Zyskowitz: Parempi kuin pääministeri, siltä saa parempia vastauksia tässä asiassa!]

16.19 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä minun mielestäni pääministeri hyvin selkeästi totesi jo, että hallitus ei lähde aktiivisesti hakemaan näitä ihmisiä pois. Se on sitten toinen asia, jos ihmiset tulevat tänne Suomeen, totta kai meillä alkaa heti esitutkinta ja niin edelleen, ja totta kai silloin meidän viranomaiset toimivat niin, että voi tulla kyseeseen lastensuojelutoimenpiteet, ja pitääkin tulla, jos nämä ihmiset tänne tulevat. Mielestäni tässä kollegat ovat vastanneet ja pääministeri on vastannut tähän kysymykseen hyvin selkeästi.

16.19 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä asia, ja on hyvä, että hallitus käyttää aikaa tähän keskusteluun, koska tällä halutaan hälventää suomalaisten turvallisuudentunteen horjumista ja pitää viesti selvänä, että Suomi pidetään turvallisena ja että tänne ei tietenkään tahtonut tuoda henkilöitä, jotka ovat vaaraksi tälle yhteiskunnalle.

Kysyisin vielä vähän tarkennusta: On hyvä, että hallitus ei aktiivisesti konsulikyytiä käytä ja käy hakemassa niitä henkilöitä Suomeen, mutta aikooko hallitus käyttää sitten välikätenä esimerkiksi kansainvälisiä järjestöjä heidän tänne tuomiseksi? Elikkä onko hallituksella mitään roolia siinä, että se edesauttaa näitten henkilöitten Suomeen tulemistä? Tämä on tärkeä huomio.

Ja toisekseen: On syytä huomata se, että konsulikyytiä eivät saa myöskään ne yli 200 suomalaista henkilöä, jotka vuosittain joutuvat pulaan ulkomailla. Hekin joutuvat pärjäämään omillaan ja he ovat kuitenkin suurimmaksi osaksi hyvämaineisia kansalaisia. Siinä mielessä tämä asettaisi erityisen ristiriidan tässä asiassa.

16.21 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä ensin tästä konsulikyydistä, kun konsulipalvelulaista tuntuu ehkä olevan sellainen käsitys, että kaikkia suomalaisia autetaan kaikilla tavoilla. Se on hyvin rajallinen tapa, jolla lähetystöt voivat suomalaisia maailmalla auttaa. Totta kai tarjotaan mahdollisuutta maksusitoumasta vastaan palata Suomeen joissakin tapauksissa, joissa rahat ovat loppu ja muuta, mutta nehän peritään ulosoton kautta sitten myöhemmin takaisin. Järjestelmähän toimivat näin. Ei ole mitään ilmaisia konsulikyytejä olemassa, maailma ei toimi enää sillä tavalla. Meillä menisi valtio vararikkoon, jos me alkaisimme tuoda ihmisiä maailmalta tällä tavalla.

Mutta sitten tähän kysymykseen: Näiden leirien ylläpito pitkällä aikavälillä on tietysti kansainvälisten järjestöjen tehtävä ja työ tällä hetkellä, ja näitä kansainvälisiä järjestöjä autetaan siinä. Tietysti on varmaan joku raja sitten siinä, kuinka kauan näitä leirejä ylipäätään on siellä Pohjois-Syyriassa olemassa, eivät ihmiset varmaan koko elämänsä siellä asu. Siellä pyritään asuttamaan nyt muun muassa Irakin ja Syyrian alueille [Perussuomalaisten ryhmästä: Tuodaanko heidät tänne?] näitä ihmisiä, ja totta kai [Puhemies koputtaa] järjestöillä on tästä suuri vastuu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

16.22 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tarkasti kuunnellut hallituksen vastauksia, ja kyllähän ne korostavat aivan oikein kansainvälisen oikeuden ja kansallisen oikeuden periaatteita, että pitää yksilökohtaisesti ratkaista nämä asiat.

Sen sijaan näissä monissa kysymyksissä on ikään kuin presumptiona, olettamana, että täältä 5 000 kilometrin päästä voidaan tuomita alaikäisiä ja vanhempia siitä, että he ovat aktiiveja taistelijoita olleet. Minusta tällaista objektiivista tietoa tästä ei ole. Tässä viitattiin oikeusvaltioperiaatteeseen — se on äärimmäisen kaukana oikeusvaltioperiaatteesta, jos parlamentti täältä lähtee tuomitsemaan yksilöitä, joiden tausta, joiden historia näiden viimeisten vuosien ajalta ei ole tiedossa riittävästi. Näiden olettamien suhteen, että sinne ei ole kukaan näistä aikuisista vasten tahtoaan mennyt, vaikuttaa aika todennäköiseltä, että näin on, mutta sekin pitää yksilökohtaisesti selvittää ja haastatella, tutkia, ja sen jälkeen tehdään nämä ratkaisut. Kysynkin: [Puhemies koputtaa] miten hallitus aikoo valmistautua siihen käsittelyyn kunkin yksilön osalta?

16.23 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri niin kuin ulkoministeri Haavisto tuossa hetki sitten totesi, niin meillä on tällä hetkellä keskustelu eurooppalaisessa viitekehyksessä siitä, voitaisiinko pistää pystyyn tällainen kansainvälinen hybridituomioistuin, jossa näitä Isisin aiheuttamia rikoksia selvitetäisiin, tutkittaisiin ja tuomittaisiin, ja se ei silloin tapahtuisi suoraan Suomen lainkäytön piirissä vaan nimenomaan tällaisen kansainvälisen tuomioistuimen lainkäytön piirissä.

Meillä on siis ihmisiä, jotka ovat olleet tuolla leirillä. Meillä on tällä hetkellä valmistelussa — hyvin lähellä loppuunsaatettua valmistelua — se, miten täällä Suomessa toimitaan eri viranomaisten yhteistoiminnassa tavalla, joka takaa suomalaisten, Suomessa asuvien ihmisten turvallisuuden tässä tilanteessa mutta kunnioittaa myös ihmisoikeuksia, kansainvälisiä sopimuksia.

16.24 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Isis-naisten rikosten selvittäminen niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla on käytännössä mahdotonta muun muassa siitä syystä, että he pukeutuvat kaikki mustiin kaapuihin. Moni Euroopan maa on kieltänyt näiden kasvot peittävien huntujen käyttämisen julkisella paikalla — tähän mennessä ainakin Tanska, Belgia, Ranska, Itävalta ja Latvia.

Islamistisen pukeutumisen puolustaminen ilmaisunvapauteen tai yksilönvapauteen vetoamalla on naurettavaa. Yhtä naurettavaa olisi Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen hakaristilippukulkueen puolustaminen samoilla periaatteilla. Nämä mustat kaavut ovat univormuja, joilla julistetaan ihmisvastaista, väkivaltaista ideologiaa, ja ne ovat erittäin räikeässä ristiriidassa sukupuolten välisen tasa-arvon kanssa.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi kesäkuussa 2017, että burkan ja niqabin kieltäminen ei riko ihmisoikeuksia. Aikooko hallitus ryhtyä toimiin kasvot peittävien huntujen kieltämiseksi lailla, vai katsooko hallitus, että Suomen tulee olla turvasatama islamistiselle ääriajattelulle ja naisten sortamiselle?

16.25 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä kysymys. Tähän mennessä Suomessa ollaan ajateltu, että on ihmisten omassa päätäntävallassa miettiä, millä tavalla pukeutuu joka päivä, kun lähtee aamulla töihin — tai mihin nyt lähtee. Mutta totta kai se on asia, joka pitää ottaa vakavasti, jos ti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

lanne olisi se, että käyttämällä tällaista pukeutumista, missä ei näy muuta kuin silmät, pysytään sitten tekemään sellaisia asioita, jotka eivät ole toivottuja meidän yhteiskunnassamme. [Juho Eerola: Tai edustamaan sitä näkökantaa!]

Kuitenkaan hallitusohjelmassa ei ole tästä suoranaista lausetta ollenkaan, eikä olla mietitty nyt juuri tätä kysymystä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kannattaisiko miettiä?] Meidän lähtökohtamme on ollut se, että nyt puututaan niihin ajankohtaisiin asioihin, jotka tällä hetkellä ovat päällimmäisinä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tämä on!] Mutta tätä asiaa pitää nyt pohtia ja miettiä, mikä on se oikea tie eteenpäin.

16.26 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrorisminvastainen tutkija äskettäin Helsingin Sanomissa sanoi minun mielestäni viisaasti, että terrorismi pyrkii murtamaan oikeusvaltioperiaatteita ja sitä vastaan taistellaan suojelemalla oikeusvaltioperiaatteita, ihmisten oikeuksia. Mielestäni tänään on ollut hyvä esimerkki siitä, miten tällainen kiihkoisa suhtautuminen islamisteihin tai näihin ihmisiin, jotka ovat lähteneet syystä tai toisesta tälle alueelle, itse asiassa heikentää meidän kykyämme nähdä, mikä on oikeusvaltio, miten ihmisiä kohdellaan niin, että kaikki ovat oikeuden edessä samanarvoisia. Mielestäni on ollut hyvä, että hallitus on tarkasti kantanut oikeusvaltion periaatteita ja länsimaisia arvoja siinä mielessä, että ei tuomita ketään, jonka ei voi näyttää syyllistyneen rikokseen, ja silloinkin heitä kohdellaan ihmisoikeuksia kunnioittaen. [Puhemies: Kysymys!]

Olen kuitenkin huolissani lasten asemasta. Lapset ovat tietenkin erityisessä suojelussa, ja lapsilla on myös oikeus perhe-elämään, [Puhemies koputtaa] niin että heitä ei eroteta äideistään. [Puhemies: Kysymykseen!] Ollaanko näitä lapsia auttamassa? Millä tavalla heitä voidaan auttaa esimerkiksi Punaisen Ristin kautta?

16.27 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittasin tuossa aikaisemmin, että tällä leirillä toimii nyt useita kansainvälisiä järjestöjä, ilmeisesti noin 30 eri järjestöä. Ja totta kai ihmiset, jotka ovat siellä leireillä, ovat täysin riippuvaisia ruokahuollossa, vesihuollossa, hygieniassa, terveyspalveluissa näiden järjestöjen toiminnasta. On tietysti yleisinhimillisen periaatteen mukaista, että kansainvälinen yhteisö pitää huolta siitä, että näillä järjestöillä — YK-järjestöillä, Punaisella Ristillä — jotka siellä toimivat, on toimintaedellytykset. Sinnehan on myöskin Pohjoismaista viety lääkäripalveluja ja tällainen kriisitelta, jossa voidaan sitten esimerkiksi synnytyksiä hoitaa ja näin pois päin. Juuri tämä mielestäni viittaa siihen, mihin edustaja Biaudet viittasi, että koetaan inhimillisesti hoitaa siinäkin tilanteessa, kun ihmiset mahdollisesti ovat syyllistyneet tällaisiin, ja lapsethan ovat syyttömiä tähän tilanteeseen, johon vanhemmat ovat heidät johdaneet.

16.28 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitokset pääministeri Rinteelle erinomaisista vastauksista. Toivottavasti tuli nyt selväksi myös oppositiolle se, että hallitus ei ole aktiivisesti hakemassa sieltä leireiltä yhtään ketään tänne. [Välihuutoja oikealta]

Me olemme varmasti kaikki samaa mieltä siitä, että tämä kysymys täytyy käsitellä turvallisuuskärki edellä. Ja edustaja Zyskowiczin tavoin myös ihmettelen näitten oikeusoppi-neiden lausuntoja. Ne ovat olleet varsin hämmäntäviä. Meillä ei perustuslain tai minkään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

muunkaan säädöksen nojalla ole velvollisuutta aktiivisesti auttaa tällaisia henkilöitä, jotka siellä al-Holin leirillä tällä hetkellä ovat.

Pääministeri Rinteeltä kysyisin: aikooko hallitus jatkaa sitä samaa Sipilän hallituksen linjaa, että nämä ratkaisut tehdään yleiseurooppalaisesti ja yhteispohjoismaisesti?

16.29 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnä, meillä on Suomessa oma oikeusjärjestyksemme, joka ohjaa sitä, millä tavalla hallitus toimii täällä olevien, tänne kuuluvien ja tänne tulevien ihmisten näkökulmasta, ja siinä yhteistyö Pohjoismaitten kesken on tärkeä elementti, eurooppalainen viitekehys on tärkeä elementti. Mutta jos nyt tätä keskustelua, näitä asioita, jotka nyt ovat esille nousseet, ratkaisumielessä miettii, niin aivan selvää on, että me joudumme Suomessa tekemään päätöksiä yksilötasolta lähtien näitten asioiden ratkaisemiseksi. Tämä tarkoittaa myöskin sitä, että meidän täytyy selkeästi erottaa tämän salin tehtävä suomalaisessa yhteiskunnassa, hallituksen tehtävä suomalaisessa yhteiskunnassa, viranomaisten tehtävät suomalaisessa yhteiskunnassa. Pitää erottaa tuomiovallan käyttö, pitää erottaa selkeästi se, ketkä ovat tutkivia tahoja tämmöisessä tilanteessa. Näitä periaatteita kunnioittaen asioita eteenpäin vieden uskon, että ratkaisut ovat [Puhemies koputtaa] suomalaisten kannalta hyviä.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja viimeinen kysymys tähän kysymyseen, edustaja Tavio.

16.30 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! [Jukka Gustafsson: Tais tulla yllättäen!] — Tämä tuli nyt vähän yllättäenkin. [Naurua]

Tässä on nostettu tämä huostaanotokysymys esiin, ja mielestäni, niin kuin alkuperäiskysymyksessäkin, linja on, että nämä lapset tulee ehdottomasti ottaa huostaan näiltä naisilta, näiltä perheiltä, jos heitä tänne omaehtoisesti onnistuu palaamaan. Kuitenkin suomalaisessa huostaanottojärjestelmässä on aika usein ollut nähtävissä julkisuudessaakin käytyjen keskustelujen perusteella, että joskus huostaanoton perusteluina ovat olleet jopa kylmät lihapullat tai vastaavaa. Luotan kyllä siihen, että hallinto-oikeusarviot ovat oikeita, mutta joku kokonaisvaltainen lähestymistapa tarvittaisiin siihen, miten tässä nyt oikeasti toimitaan. Ovatko nämä ihmiset menossa supon seurantaan? Ovatko lapset otettavissa huostaan? Onko teillä ohjelma tähän valmiina, miten toimitaan?

16.32 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Tähän huostaanottoon liittyen ylipäätään: Suomen lainkäyttövalta ei ulotu al-Holin leirille eikä millekään muillekaan kansainvälisille leireille. Meidän lakiamme ei sovelleta näillä leireillä, vaan siellä sovelletaan niitten alueitten lainsäädäntöä — jos sellaista siellä sattuu olemaan — jossa nämä ihmiset ovat, eli meidän huostaanottoon liittyvät säännöksemme eivät ulotu tuolle alueelle ja niihin lapsiin laisinkaan. He eivät ole meidän lainkäyttövaltamme piirissä. Mutta niin kuin totesin, jos Suomen raja ylittyy tai Suomen suurlähetystyöhön ihminen tulee, sen jälkeen meillä on olemassa selkeät pelisäännöt, miten toimitaan, ja totesin, että me olemme valmistelleet hallituksen johdolla viranomaisten yhteistyönä toimenpidekokonaisuuden, joka otetaan käyttöön, jos tämmöinen tilanne tulee, että tuolta ihminen meidän rajojemme sisäpuolelle tulee.

Kysymyksen käsittely päättyi.